

El dolor ens humanitza?

Aquests dies, a les classes de filosofia de 1r de batxillerat, he recuperat el visionat d'una pel·lícula que em sembla esplèndida per tractar el tema del dolor i la mort en l'ésser humà: *Mi vida sin mi*. Aquesta pel·lícula d'Isabel Coixet tracta el cas d'Ann, una noia jove que li diagnostiquen pocs mesos de vida a causa d'un càncer incurable. Com es pot encarar la vida quan aquesta s'acaba? Té algun sentit el dolor, sigui físic o vital, si és que així el podem distingir?

L'estoïcisme, escola hel·lenística, sostenia la necessitat de la recerca de l'ataràxia. Breument podem dir que es tracta d'aconseguir l'absència de torbació. Per poder aconseguir aquest estat és necessari arribar a un equilibri intern que podem anomenar unitat ànima-cos. Cal abolir el dolor i les emocions que poden produir sofriment. Es pot aconseguir? Per a l'estoic és necessari vèncer el tedi i l'angoixa que ens provoquen coses com la incertesa que provoca la mort. I això passa per saber analitzar quines són les coses que depenen de nosaltres mateixos o bé en són independents. És així com el dolor esdevé un element místic, associat a l'autoconeixement.

Quan parlem del dolor hem de tenir present aspectes psicològics, emocionals i cognoscitius i, també, socioestructurals que configuren aquesta experiència vital. Tot i que el dolor és una experiència subjectiva, aquests elements que el configuren permeten que puguem parlar del dolor com una finestra al món. L'individu adolorit es troba inserit en un marc de referència extern que el dota de sentit, essent una experiència compartida que fa acostar-nos a la vida en una experiència reflexiva que ens aboca a l'autoconeixement i transcendència de la nostra existència. És per això que el dolor influeix en la nostra manera de pensar i d'entendre el món que ens envolta, i fins i tot entendre'l com un criteri d'ensenyament i aprenentatge.

A. Schopenhauer, F. Nietzsche i S. Kierkegaard serien tres exponents de filòsofs que reflexionaren sobre el dolor, i que el consideraren necessari per a l'afirmació de la vida. El primer ens dirà que el dolor és conseqüència del desig; Nietzsche, al seu torn, estimarà que la voluntat no s'entén sense l'experiència del dolor, i Kierkegaard identificarà el dolor amb l'angoixa com a ingredient constitutiu de l'ésser humà.

No podem evitar parlar de la dimensió moral del dolor. Què ens ensenya el dolor? Ens ensenya a viure millor i més humanament, a la vegada ens condueix a actuar amb dignitat i a preocupar-nos pels altres, sobretot pels que més pateixen. Expressat d'una altra manera; el dolor ens obre la possibilitat cap a l'altruisme, empatia, cooperació i amor amb l'altre.

"Sentim el dolor, però no l'absència de dolor; sentim la cura però no la falta de cura; el temor, però no la seguretat. Sentim el desig i l'anhel, com sentim la gana i la set; però quan es troben satisfetes, tot s'acaba, com quan s'empassa el mos cessa d'existir per a la nostra sensació.
A. Schopenhauer. *Parerga y Paralipómena*